

מחנכים לדמוקרטיה האמנה האדם מנצחת

בנס מחנכים לדמוקרטיה, אוניברסיטת ת"א, 25.6.19

אסנת סברון, הפורום החילוני

העיסוק בערכים הדמוקרטיים – הומניסטיים – ליברליים, אלה המאפשרים דיון עומק בשאלות של זהות, מנכחים שיח חילוני ונותנים מקום של כבוד לאדם הריבוני, צריך להיות הציר המרכזי סביבו נעשית העבודה החינוכית הפורמאלית, הממסדית, במוסדות החינוך הממלכתיים.

ערכים אלו צריכים להיות נחלתם של כלל צוותי ההוראה בכל מוסדות החינוך. כלל המורים הם אלו שצריכים לעסוק בהם בכל הזדמנות – כך יחלחל השיח גם למקצועות הלימוד ויהפוך לשפה בית ספרית. כך נוכל סוף סוף להתחיל לדבר על בנייתה של תרבות פוליטית דמוקרטית אמיתית, מהותית, שכל כך חסרה כאן.

אנחנו מבקשים דבר פשוט: חינוך ישראלי, ערכי, כזה שנותן מקום של כבוד לכלל הזהויות הנמצאות במרחב. מערכת החינוך עוסקת רבות בשונות ובקבלת האחר, אך מונעת ומנעת מלאפשר לתלמידים החילונים הפוקדים אותה לטפח, קודם לכל, את זהותם שלהם, זו שאתה הם באים מהבית.

טיפול ומתן לגיטימציה לזהות החילונית, על הדגש שהיא שמה על האדם וריבונותו, על העצמאות והאחריות שבה, הם צעד ראשון בדרך להכרה בזהות אזרחית, המשותפת לכלל אזרחי המדינה ללא הבדלי מוצא ושייכות אתנית, דתית, עדתית או אחרת. מרכיב זהות משותף זה הוא המפתח ליצירתו של מרחב ציבורי ניטרלי, מכיל, בו מתאפשר קיומו של הכלל "חיה ותן לחיות".

עמותת הפורום החילוני היא קבוצה של אנשים, ונשים, הפועלים בהתנדבות מתוך תחושת שליחות עמוקה, למען הציבור החילוני במדינה. מטרתנו להפסיק את ההדתה במרחב הציבורי בכלל ובמערכות החינוך והצבא בפרט. עומדים מאחורינו עשרות אלפי הורים, חלקם מאוגדים בהתארגנויות ישוביות שאנחנו מלווים בלמעלה מ-30 ישובים ברחבי הארץ.

אנחנו מחוברים לשטח. שומעים אותו, לומדים את מצוקתו ומנסים לתת לה מענה. רשמנו הצלחות לא מעטות במהלך השנים בהן אנחנו עוסקים בחינוך, ולאחרונה גם בצבא, ואנחנו ממשיכים לפעול, בכל האמצעים הדלים העומדים לרשותנו, להביא לשינוי המיוחל.

יותר ויותר הורים מודעים היום לנעשה בין כתלי בית הספר. עם הכלים ומקורות המידע בהם אנחנו מציידים אותם הם יכולים, ומעזים, לעמוד היום מול מורה או מנהלת ולדרוש לכבד את זהותם ולהימנע מפעולות שיש בהן הדתה. ההורים מונחים על ידינו לחתור למגע של הידברות ושיתוף פעולה תוך ראיית האינטרס המשותף של הבית ובית הספר בחינוך הילדים.

הדתה היא תהליך שנכפה עלינו, הורי התלמידים החילוניים במערכת החינוך הממלכתית, ומכאן היציאה שלנו למאבק. אנחנו נאבקים במערכת לעומתית ששמה לה למטרה לשנות אותנו, להכתיב לילדינו מהי הזהות היהודית שלהם מבלי לשאול אותנו, הוריהם, ומבלי לתת לזהות ולערכים אתם מגיעים הילדים מהבית את

אחנכים דמוקרטיה האחנה באדם מנחת

המקום הראוי להם. הדתה היא פעילות מתעתעת, הנעשית ברובה מתחת לפני השטח, מגיעה מכיוונים שונים ולרוב בתחפושת, ולכן המאבק בה לא פשוט.

לימודי היהדות במוסדות החינוך הממלכתיים השתלטו בשנים האחרונות על כל חלקה טובה במערכת תוך דחיקה מתמדת של תכנים אוניברסאליים ושל שיח דמוקרטי - הומניסטי - ליברלי ממנה. בוודאי בכל מה שקשור לזהות וערכים. חשיבה ביקורתית, שאילת שאלות, הטלת ספק - כל אלה נעלמים בשעה שעוסקים בזהות.

מערכת החינוך הממלכתית אמורה לשרת את כל מי שאינו מעוניין בחינוך דתי, ונכשלת בכך. אין במערכת אפשרות לציבור החילוני להביא לידי ביטוי ראוי את זהותו החילונית, וגם אם מתקיים דיון כזה, הרי שהוא עומד תמיד בהשוואה לזהות היהודית האמונית, הדתית, המוצגת גם לתלמיד החילוני כזהות היהודית הנכונה אליה הוא צריך להתחבר.

אנחנו לא נגד. אנחנו בעד. אבל גם בעד צריך להיאבק. המאבק שלנו הוא מאבק להנכחת הזהות החילונית כזהות נורמטיבית במרחב הציבורי. הנשלט היום על ידי הקול האמוני (דתי-מסורתי).

מערכת החינוך הממלכתית פועלת היום בניגוד להתוויות שלהן מסמיך אותה החוק. משרד החינוך נטל על עצמו את הנחלת התרבות, כשהוא, הזרוע המבצעת, מגדיר בעצמו, בחוסר סמכות, מהי התרבות השלטת הראויה וכופה אותה גם על המערכת הממלכתית.

אכן מטרה 4 מבין 13 מטרות החינוך הממלכתי עוסקת במסורת ישראל אך בשום מקום לא נאמר, אפילו לא ברמז, שניתן לקדם מטרה אחת באופן כה גורף על חשבון רעותיה.

ונזכיר: סעיף 2 של חוק החינוך הממלכתי קובע את מטרות החינוך ופותח במילים: "לחנך אדם להיות אוהב אדם". זו נקודת המוצא שלנו. בואו נתחיל באדם.

אני מברכת על הקמת המועצה העצמאית לחינוך הממלכתי. תרומתנו למועצה תהיה בעצם הציבור שלנו, הפורום החילוני, לשטח והיכולת שצברנו במהלך השנים לזהות את הצרכים האמיתיים של הציבור המזין את מוסדות החינוך הממלכתיים, על ריבוי גווניו וצרכיו.

הפורום החילוני - [אתר](#) ודף [הפייסבוק](#)